

КРИВОБОК К. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ГОРЛОВА А. О. здобувачка вищої освіти другого магістерського рівня за спеціальністю «Менеджмент», освітня програма «Бізнес-адміністрування» Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА ЯК НЕВІД'ЄМНОЇ СКЛАДОВОЇ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану сутність і функції лідерства набувають нового змісту. Сучасний лідер перестає бути лише організатором або адміністратором – він стає стратегом, мотиватором, психологом і комунікатором, здатним згуртувати команду в період кризових викликів. Воєнні події супроводжуються високим рівнем невизначеності, ризиків, емоційного напруження та ресурсних обмежень, що потребує від керівників нових підходів до управління. Лідерство в таких умовах трансформується у кризово-адаптивне – воно орієнтоване на швидке прийняття рішень, збереження стабільності колективу та забезпечення життєздатності організації [12, 25, 36].

Сучасний лідер також виконує інноваційно-розвивальні задачі, що полягають у сприянні розвитку персоналу, організації навчання, тренінгів, менторства, стимулюванні творчого підходу до роботи та впровадженні інновацій. Він створює умови для формування готовності до змін, сприяє розвитку культури безперервного вдосконалення та підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової трансформації. Розглянемо більш докладно ключові сучасні особливості лідерства в умовах воєнного стану та зведемо їх до табл. 1. [10, 17, 42].

Таким чином, у сучасних умовах воєнного стану лідерство є необхідним елементом ефективного управління, що поєднує емоційно-психологічну, стратегічну та антикризову складові. Лідер виступає не лише

управлінцем, а й мотиватором, наставником і захисником команди, який здатний забезпечити згуртованість, стабільність і поступальний розвиток організації навіть у надзвичайно складних обставинах.

Таблиця 1 – Ключові сучасні особливості лідерства в умовах
воєнного стану

Особливість	Характеристика прояву в управлінні
Антикризовий характер	Лідерство спрямоване на мобілізацію ресурсів, оперативне реагування на ризики та забезпечення безперервності управління.
Психологічна підтримка персоналу	Лідер виступає джерелом впевненості, стабільності та моральної підтримки, допомагає долати стрес і тривожність у колективі.
Гнучкість та адаптивність	Керівники повинні швидко змінювати управлінські стратегії, стилі взаємодії та форми комунікації залежно від ситуації.
Ситуаційне прийняття рішень	Лідер приймає рішення на основі неповної інформації, орієнтуючись на досвід, інтуїцію та аналіз ризиків.
Підвищена комунікативність	Відкрите та прозоре інформування персоналу сприяє зниженню панічних настроїв і зміцненню довіри в команді.
Емоційний інтелект і стресостійкість	Сучасний лідер повинен володіти емоційною рівноваженістю, вміти керувати власними емоціями та впливати на стан колективу.
Колективне прийняття рішень	Залучення команди до вирішення проблем сприяє підвищенню відповідальності та розвитку командного духу.
Підтримка інновацій та креативності	Лідери стимулюють пошук нових підходів до управління, використання цифрових технологій та оптимізацію процесів у складних умовах.
Соціальна відповідальність і гуманізм	У центрі уваги – безпека, добробут і моральний стан працівників; пріоритет віддається людським цінностям.
Стратегічне бачення відновлення	Лідери мислять перспективно, формуючи стратегію розвитку організації після завершення воєнних дій.

В умовах воєнного стану питання ефективного управління набуває критичного значення для збереження життєздатності організацій, державних структур та соціально-економічної стабільності суспільства. У таких обставинах традиційні управлінські підходи, що ґрунтуються переважно на адміністративному контролі, часто виявляються недостатніми. Тому особливої актуальності набуває лідерство – як здатність

керівника не лише організувати роботу, а й надихати, підтримувати, консолідувати колектив і спрямовувати його діяльність на досягнення спільної мети навіть за екстремальних умов [18, 29, 38].

Воєнний стан формує специфічне середовище управління, у якому основними характеристиками є невизначеність, постійна зміна обставин, високий рівень ризику, емоційна напруга, нестача ресурсів та необхідність оперативного реагування. У таких умовах роль лідера суттєво зростає, адже саме він здатний забезпечити психологічну стабільність команди, чітку координацію дій та довіру між підлеглими.

Сучасне лідерство в умовах воєнного стану поєднує в собі кризове управління, емоційну компетентність, стратегічне мислення та соціальну відповідальність. Його сутність полягає не лише у здатності приймати управлінські рішення, а у вмінні створювати атмосферу впевненості, взаємоповаги та підтримки [8, 17, 28, 33].